

УДК 796.864

ОБСЯГИ, ЕФЕКТИВНІСТЬ ТА РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ БОЙОВИХ ДІЙ КВАЛІФІКОВАНИХ ФЕХТУВАЛЬНИКІВ-ШПАЖИСТІВ

Олексій МОРОЗ, Василь ШУБЕРТ

Львівський державний університет фізичної культури

Анотація. У статті описані обсяги, ефективність та результативність бойових дій фехтувальників-шпажистів високої кваліфікації в процесі змагальної діяльності. Виявлено зміни у бойовому арсеналі кваліфікованих фехтувальників-шпажистів, характерні для сучасного етапу розвитку фехтування.

Ключові слова: фехтувальники-шпажисти, бойові дії, атаки, захисти-відповіді, зустрічні напади, обсяги, ефективність, результативність.

Постановка проблеми. Проблеми підвищення результативності бойових дій та удосконалення методики спеціальної підготовки фехтувальників-шпажистів залишаються актуальними в наш час в силу об'єктивних причин, обумовлених інноваційними впровадженнями у правила змагань, а саме: зменшенням довжини поля бою та часу поєдинків; зміною способів проведення особистих і командних змагань; об'єктивізацією суддівства за допомогою відеоповторів. Вище наведені зміни викликали ще більш гострий вплив на результат поєдинків наступних факторів: дефіциту простору і часу для оперативного прийняття рішень, зростання інтенсивності змагальних поєдинків, підвищення вимог щодо тактичної доцільності та технічної досконалості бойових дій. Це в свою чергу призвело до змін в операційному складі змагальних поєдинків спортсменів. [4, 8, 2]

Фахівці фехтування завжди приділяли увагу проблемам підвищення ефективності змагальної діяльності [1, 2, 6], проте на сучасному етапі, у фехтуванні на шпагах відчувається брак новітніх науково-методичних розробок спрямованих на удосконалення окремих сторін підготовленості спортсменів з урахуванням останніх змін у правилах змагань та використанням сучасних моделей змагальної діяльності.

Мета роботи: визначення обсягів, ефективності та результативності бойових дій у процесі змагальної діяльності фехтувальників-шпажистів.

Завдання:

1. Визначити обсяги, ефективність та результативність бойових дій фехтувальників-шпажистів високої кваліфікації в процесі змагальної діяльності.
2. Виявити зміни у бойовому арсеналі кваліфікованих фехтувальників-шпажистів, характерні для сучасного етапу розвитку фехтування.

Методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення, педагогічне спостереження, інструментальні методи отримання наукової інформації, методи математичної статистики.

Результати дослідження: аналіз відеозаписів змагальних поєдинків у турах прямого вибування на *Всеукраїнських та міжнародних змаганнях (Ігри Олімпіади, чемпіонати світу, чемпіонати України)* дозволив отримати кількісні показники обсягів, ефективності та результативності бойових дій, виявити сучасні тенденції розвитку фехтування на шпагах (таблиця 1).

Найбільшими обсягами застосування характеризуються атаки (53,91 %) і контратаки (25 %), це відображає основну сутність фехтування на шпагах, яка впливає з частини поверхні ураженої поверхні (будь-яка частина тіла спортсмена, окрім потилиці), та можливості фіксованого апаратом випередження дії суперника в надзвичайно короткий час (0,04-0,05 с). Важливе значення має і те, що обопільні уколи зараховуються, а прагнення до тактичної працотворності відсутнє.

Таблиця 1

Обсяги, ефективність та результативність бойових дій фехтувальників-шпажистів високої кваліфікації

Різновиди бойових дій	Обсяг		Ефективність	Результативність	
	$\bar{x} \pm m$ (в одному бою)	(%)	(%)	$\bar{x} \pm m$ (в одному бою)	(%)
Атаки	14,71±0,55	53,91	49,52	7,36±0,48	57,87
- прості	10,86±0,5	73,43	46,41	5,07±0,49	23,6
- з фінтами	2,64±0,28	17,87	62,16	1,64±0,24	12,9
- з дією на зброю	1,21±0,26	8,21	47,06	0,57±0,14	4,49
- комбіновані	0,6±0,05	0,94	73,25	0,95±0,08	1,3
Захисти-відповіді	4,07±0,59	14,84	29,82	1,56±0,23	9,55
- конкретні	3,43±0,57	12,5	27,08	1,01±0,21	7,31
- другий	0,92±0,1	3,34	9,09	0,15±0,03	0,56
- четвертий	1,64±0,13	5,97	43,44	0,57±0,1	4,49
- шостий	1,29±0,2	4,69	22,22	0,29±0,09	2,3
- узагальнюючі	0,73±0,12	2,34	42,12	0,29±0,11	2,2
Зстрічні напади	8,57±0,4	31,25	48,43	4,14±0,36	32,6
- контратаки	6,86±0,49	25	45,83	3,14±0,3	24,7
- ремізи	1,71±0,23	6,25	58,3	1,1±0,18	7,87

Загальну високу ефективність (49,52 %) та результативність (57,87 %) атак можна пояснити головним чином умисним характером атакуючих дій, які відрізняються ініціативністю і певною неочікуваністю для суперника. Для протидії атакам, спортсмен повинен використовувати цілий комплекс тактичних факторів: встановлювати різновид нападу, його глибину і швидкість, напрям по сектору ураження, характер дій на зброю тощо. Складність врахування великої кількості інформації ускладнює вибір засобів протидії атакам і в той же час знижує результативність захисних дій.

Досліджуючи засоби протидії атакам можна зробити висновок, що найважливіше місце серед них займають контратаки (25 %). Захисти і відповіді в загальному обсязі бойових дій займають 14,84 %. Найвищою результативністю серед засобів протидії атакам характеризуються контратаки (24,7 %). Показник результативності захистів-відповідей становить 9,55 %.

Серед тактичних різновидів атакуючих дій пріоритетним, для поєдинків кваліфікованих фехтувальників-шпажистів, є застосування основних атак. Атаки повторні, у відповідь і на підготовку займають лише близько 20 % від загальної їх кількості (таблиця 2).

Таблиця 2

Обсяги, ефективність та результативність тактичних різновидів атак

Різновиди атак	Обсяг		Ефективність	Результативність	
	$\bar{x} \pm m$ (в одному бою)	(%)	(%)	$\bar{x} \pm m$ (в одному бою)	(%)
Основні	11,57±0,46	78,2	43,56	5,07±0,3	39,9
Повторні	0,75±0,04	4,83	78,6	0,62±0,14	4,49
У відповідь	1,43±0,1	9,66	55	0,8±0,15	6,18
На підготовку	1,07±0,13	7,25	81,6	0,96±0,18	7,3

Таке співвідношення можна пояснити тим, що найбільш важким моментом при виконанні цих різновидів атак (повторних, у відповідь і на підготовку) є необхідність

точного сприйняття рухів зброєю і пересувань, здатність передбачати кінематичні і динамічні параметри рухів, як своїх так і суперника.

У процесі дослідження були визначені обсяги, ефективність та результативність бойових дій шпажистів у різні сектори ураженої поверхні (таблиця 3).

Таблиця 3

Обсяги, ефективність та результативність бойових дій шпажистів в різні сектори ураженої поверхні.

Різновиди бойових дій	Обсяг		Ефективність	Результативність	
	$\bar{x} \pm m$ (в одному бою)	(%)	(%)	$\bar{x} \pm m$ (в одному бою)	(%)
Тулуб	21,64±0,42	78,91	43,23	9,36±0,62	73,60
- атаки	11,21±0,55	40,81	47,13	5,29±0,4	41,57
- захисти-відповіді	3,93±0,5	14,32	29,09	1,14±0,24	8,99
- зустрічні напади	6,5±0,47	23,7	45,05	2,93±0,37	23,03
Рука	3,93±0,4	14,32	58,11	2,29±0,24	17,98
- атаки	1,93±0,36	7,03	59,26	1,14±0,23	8,99
- захисти-відповіді	0,4±0,07	0,52	49,3	0,23±0,05	0,56
- зустрічні напади	1,86±0,3	6,77	57,69	1,07±0,22	8,43
Нога	1,93±0,29	7,3	53,85	1,1±0,09	7,87
- атаки	1,64±0,32	5,99	52,17	0,86±0,07	6,74
- зустрічні напади	0,25±0,08	0,78	66,67	0,19±0,07	1,12

Як видно з представлених даних обсяги нанесення уколів в тулуб складають 78,9 % і при посередній ефективності (43,23 %) є найбільш результативними – 73,6 %. Обсяг уколів в руку складає 14,3 %, причому застосування атак та зустрічних нападів знаходиться приблизно в однаковому співвідношенні як за показниками обсягу, так і за показниками ефективності і результативності. Найменший за «уражуваністю» сектор – це нога. Обсяг уколів у даний сектор складає близько 7,3 %. Уколи в ногу характеризуються відносно високою ефективністю (53,85), проте через невеликі обсяги застосування їх внесок в загальну результативність складає лише 7,8%. Порівняння даних, отриманих у попередні роки [7], з нашими свідчить, що на сучасному етапі розвитку шпажного фехтування відбулися значні зміни в обсягах нанесення уколів у різні сектори ураженої поверхні – кількість уколів у тулуб зросла з 66,6 до 78,91 %, зменшилась кількість уколів в руку (з 19, до 14,3 %) і ногу (з 12,5 до 6,8 %).

Висновки

1. Дослідження змагальної діяльності показали, що в бойовому арсеналі фехтувальників-шпажистів високої кваліфікації за обсягом переважають атакуючі дії – 53,1 %. Із засобів протидії атакам переважають зустрічні напади – 31,2 %, а захисти-відповіді складають 14,9 %. Основу успішності змагальних поєдинків складають саме результативні атаки, внесок яких у сумарну кількість нанесених уколів складає 57,9 %. Результативність зустрічних нападів складає 32,6 % а захистів з відповідями – 9,5 %.

2. Серед тактичних різновидів атакуючих дій пріоритетним для поєдинків кваліфікованих фехтувальників-шпажистів є застосування основних атак – 78,2 %, застосування повторних атак, атак у відповідь та атак на підготовку знаходиться на рівні 4,83 %, 9,66 % та 7,25 % відповідно.

3. Результати досліджень свідчать про значні зміни обсягів нанесених уколів у різні сектори ураженої поверхні нанесених порівняно з минулими роками. Кількість уколів у тулуб зросла з 66,6 до 78,91 %, зменшилась кількість уколів в руку (з 19, до 14,3 %) і ногу (з 12,5 до 6,8 %).

Список літератури

1. Келлер В.С. Деятельность спортсменов в вариативных конфликтных ситуациях: Автореф. дис.... докт. пед. наук. – М., 1975. – 33 с.
2. Мовшович А.Д., Поляков А.М. Использование средств ведения поединков квалифицированными фехтовальщиками // Фехтование: Сб. статей. – М.: Физкультура и спорт, 1986. – С. 33-34.
3. Павлов А.И., Войтов В.Г. Закономерности соревновательной деятельности фехтовальщиков // Метод. реком. – Смоленск: СГИФК, 1994. – 22 с.
4. Павлов А.И., Войтов В.Г. Проблемы и направления оптимизации состава и структуры соревновательной деятельности в фехтовании // Труды СГИФКа. – Смоленск, 2000. – С. 98-103.
5. Роцін І.Г. Оптимізація техніко-тактичної підготовки фехтувальників-шаблестів на етапі спеціалізованої базової підготовки: Автореф. дис. канд. наук з фіз. вих. і спорту / Львівський державний університет фізичної культури. – Львів, 2007. – 22 с.
6. Спортивное фехтование : учеб. для вузов физ. культуры / Ред. Тышлер Д.А. – М.: ФОН, 1997. – 389 с.: ил.
7. Смоляков Ю.Т. Фехтование на шпагах: (Соревновательная деятельность и методика технико-тактического совершенствования) / Смоляков Ю.Т., Тышлер Д.А. – Минск: Высш. школа, 1985. – 160 с.
8. Тышлер Д.А., Мовшович А.Д., Тышлер Г.Д. Многолетняя подготовка юных фехтовальщиков: Учеб. пос. – М.: Деловая Лига, 2002. – 254 с.

ОБЪЕМЫ, ЭФФЕКТИВНОСТЬ И РЕЗУЛЬТАТИВНОСТЬ БОЕВЫХ ДЕЙСТВИЙ КВАЛИФИЦИРОВАННЫХ ФЕХТОВАЛЬЩИКОВ-ШПАЖИСТОВ

Алексей МОРОЗ, Василий ШУБЕРТ

Львовский государственный университет физической культуры

Аннотация. В статье описанные объёмы, эффективность и результативность боевых действий фехтовальщиков-шпажистов высокой квалификации в процессе соревновательной деятельности. Обнаружено изменения в боевом арсенале квалифицированных фехтовальщиков-шпажистов, характерные для современного этапа развития фехтования.

Ключевые слова: фехтовальщики-шпажисты, боевые действия, атаки, защитные действия, встречные нападения, объёмы, эффективность, результативность.

VOLUMES, EFFICIENCY AND EFFECTIVENESS OF BATTLE ACTIONS OF SKILLED FENCERS-SWORDERS

Olexij MOROZ, Vasil SHUBERT

Lviv State University of Physical Culture

Abstract. Volumes, efficiency and effectiveness of battle actions of fencers-sworders of high qualification, in the process of competitive activity are described in the article. It was found that there are some changes in the battle arsenal of skilled fencers-sworders which are characteristic for the modern stage of fencing development.

Key words: fencers-sworders, battle actions, attacks, meetings attacks, volumes, efficiency, effectiveness.